

פרוטוקול מס' 76
מישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום שלישי, י"ג באייר התשנ"ז (20 במאי 1997), שעה 10:00

נכחוני:

חברי הוועדה: עמנואל זיסמן - היו"ר
רפאל אלול
חזן נעמי
האשם מחמיד
ראובן ריבלין - מ"מ היו"ר

מוזמנים:

חה"כ תמר גוז'נסקי
מיכה שדר - סגן בכיר לממונה על השכר, משרד האוצר
יוחנן לוין - אחראי על מערכת השכר וכוח אדם, המועצה להשכלה גבוהה
ליליאן פרגמנט - משרד העבודה והרווחה
עו"ד פפי יקירביץ - יועמ"ש של האוני' העברית, ור"ה
חיים שגיא - ראש אגף משאבי אנוש האוני' העברית, ור"ה
אבישי שמר - ראש אגף משאבי אנוש אוני' תל-אביב, ור"ה
דניאל מישורי - יו"ר הפורום המתאם של ארגוני הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטאות, אוני' ת"א
יריב פינטו - יו"ר הפורום המתאם, אוני' עברית
זיוה כץ - יו"ר ארגון הסגל האקדמי הזוטר, אוני' בר-אילן
יהושע ירון - יו"ר המילגאים, אוני' בר-אילן
איגור דרג'י - סגן היו"ר, אוני' תל-אביב
בוני בן-ישראל - סגנית היו"ר, אוני' חיפה
שמואל חן - דובר הפורום המתאם ויו"ר הפורום המתאם לשעבר
גיא כהן - יו"ר התאחדות הסטודנטים

מנהלת הוועדה: יהודית גידלי

191

רויטל יפרח

קצרנית:

שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות

סדר-היום:

שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות

היו"ר עמנואל זיסמן:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. לפני מספר שבועות שוחחנו עם נציגי הסגל הזוטר שהיה בעיצומים, וחשבנו שהוכרזה "שביתת נשק". אנו מאוד מודאגים מכך שהעתודה האקדמאית של מדינת ישראל שובתת. אמנם היינו מודאגים יותר לפני שלוש שנים כאשר הסגל הבכיר שבת אך הוא ככל הנראה הצליח בשביתה, למרות שההסכמים החדשים טרם חודשו. לא תארנו לעצמנו שהדברים יגיעו למצב שכזה לגבי הסגל הזוטר. אני יודע שיש יחודיות ומאפיינים ונסיבות מקומיות ואזוריות. יש להגיע לפתרון יסודי, בסיסי, שמחייב את כל האוניברסיטאות.

בטכניון בחיפה יש תנאים שונים מאשר באוניברסיטה העברית ולכן לא שובתים שם. אתמול פגשתי את נשיא הטכניון באירוע מסויים והוא הסביר לי מדוע בטכניון אין שביתה. התחזקתי בדעתי שהמצב הכלכלי והחברתי בו נמצא היום הסגל הזוטר באוניברסיטאות האחרות מחייב פיתרון יסודי.

הישיבה אינה מתקיימת רק כדי להציג את עמדות הצדדים. חברי ועדת החינוך רוצים לעשות מאמץ שהיום יוצר בסיס לסיום השביתה. רוב תביעות הסגל הזוטר צודקות אך לא כולן. ידוע לי שאנו לא יכולים לכפות דבר על איש. האוניברסיטאות עצמאיות אך יש ביניהן תלות הדדית. אנו נוהגים בתבונה, שיקול דעת וקונסטרוקטיביות בלתי רגילים. אני פונה לנציגי האוניברסיטאות שהם האנשים מוסמכים ובעלי נסיון. הודעתי לכמה מהמוזמנים שאין צורך שיגיעו לכאן היום לאחר שנאמר לי שהנוכחות שלהם היא נוכחות של כבוד.

אני מודיע מראש שלא אהיה מוכן שזו תהיה ישיבה של הצהרת הצהרות. הסגל הזוטר נפגש איתי ביוזמת חבר הכנסת ראובן ריבלין וחברת הכנסת נעמי חזן שמלווה את הנושא מזה חדשים רבים. חברי הכנסת גוז'נסקי ומחמיד מעורים היטב בנושא. אני פונה אליכם בבקשה. אנו רוצים לחזק את ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. לא יתכן שדווקא הסגל הזוטר יהיו "התאילנדים של ישראל". הייתי רוצה שנצא מכאן בפשרה הוגנת וסבירה ונסיים את השביתה. יש מינמום מסויים של דברים שחייבים להיות נחלת כולם. אבקש מהנציגים להציג את עמדותיהם וזיכרו שאנו מעוניינים להגיע לסיכום חיובי שיביא לסיום השביתה.

ברצוני לציין שפרופסור לב-ציון דיבר איתי והשתכנעתי שאין מקום לבוא לכאן היום.

נעמי חזן:

כאשר אתם אומרים סגל אקדמי זוטר האם הכוונה למי שאין לו קביעות? זאת אומרת מתחת למרצה בכיר?

דניאל מישורי:

הכוונה לכל מי שאין לו קביעות מלבד מרצים. מי שלא מקבל משכורת בחדשי הקיץ.

חיים שגיא:

אני מבקש לדייק. הדברים שנאמרו לא כוללים חלק גדול מהחבורה שמיוצגת על ידי מר מישורי. יש חבורה גדולה של מאות אנשים שמקבלים משכורת גם בחדשי הקיץ ובכל זאת מר מישורי מייצג אותם. לכן יש צורך להפריד בין שתי האוכלוסיות האלה.

דניאל מישורי:

אני מייצג שתי אוכלוסיות: האחת, הכוללת תלמידי מחקר לתואר שני ושלישי שמועסקים בהוראת תלמידי מחקר באוניברסיטאות. והשניה, מורים מקצועיים בדרגות זוטרות שחלקם הגדול נקרא לעיתים עמיתי הוראה או מורים מן החוץ.

לגבי תלמידי המחקר. עד 1984 הועסקו כולם בתקנים זוטרים של אסיסטנט ומדריך. תקנים של 12 חדשים בשנה עם זכויות סוציאליות ושכר שנגזר כאחוזים מסויימים על פי נוסחה משכרו של מרצה. ב-1984 כמויות גדולות והולכות של סגל זוטרי ותלמידי מחקר הועברו למסלול של מילגה או מילגה ושכר, כשהשכר נפרס על פני שמונה או תשעה חדשים. התהליך קרה בהדרגה ובחלק מהמקומות כמו בטכניון בוטל ארגון הסגל האקדמי הזוטרי והוקם במקומו ארגון מילגאים.

כיום, הסגל האקדמי הזוטרי הרגיל, דהיינו, אסיסטנטים ומדריכים במסלול המקובל מונים כ-650 אנשים בכל האוניברסיטאות מתוך כ-7,000 אנשי סגל אקדמי זוטרי בסך הכל. רק מיעוט מבין הנותרים מועסק במשך 12 חודשים. כל השאר מועסקים כשמונה תשעה חדשים בשנה. תלמידי המחקר לתואר שני ושלישי מועסקים כמעט כולם במשך שנים ארוכות כאשר בקיץ הם מפוטרים. זאת אומרת שאין להם רציפות זכויות ואין שכר בקיץ בניגוד למה שיש למורים או לסגל הבכיר.

לגבי הקבוצה השנייה הכוללת את המורים המקצועיים או המורים מן החוץ: בעבר קבוצה זו היתה מורכבת מאנשים שעיקר עבודתם מחוץ לאוניברסיטה כמו שופטים, עורכי דין ובעלי מקצועות אחרים הבאים ללמד קורס או שניים באוניברסיטה. בפועל, עקב עצירת התקנים באוניברסיטאות, יותר ויותר אנשים הועסקו כמורים מן החוץ ולא אחת נפגעו בתוך האוניברסיטאות.

לגבי המורים מן החוץ שהאוניברסיטה היא מקום עבודתם היחיד, ניתן לגביהם פתרון זמני בשביתה הקודמת בו סוכם שהם יקבלו שכר לפחות בחודש התשיעי ומענק בחודש העשירי. הוקמה ועדה שהיתה אמורה לשפר את מצבם. הועסקו בתקן הזה גם תלמידי מחקר. לתלמידי המחקר הורידו בשכר ופרסו אותו ל-12 חדשים ולכן היו שביתות בשנה שעברה. את המורים מן החוץ החזירו למצב שבו הם מקבלים שכר רק שמונה חדשים. זו גם אחת העילות

לסכסוך הנוכחי.

בנוסף, כדי להעלים את הבעיה מעבירים אותם לחוזים אישיים בשיטה הישנה של הפרד ומשול. בתל-אביב בכוונת האוניברסיטה להעביר לקראת השנה הקרובה כמעט מאה מורים מן החוץ לחוזים אישיים. זאת על מנת להעלים את הבעיה של מורים מן החוץ באוניברסיטה.

הסגל האקדמי הזוטר למרות שפוצל בתוך מסלולי העסקה שונים ומשונים בתוך האוניברסיטאות, עדיין היה חבר במועצה המתאמת של כלל ארגוני הסגל האקדמי. תלינו במאבק של אותה מועצה מתאמת תקוות לשיפור התנאים. הצטרפנו לשביתה הגדולה ב-1994. חלק מחברינו בניגוד לחברי הסגל הבכיר, פוטרו. במהלך השביתה הגדולה הייתי עוזר הוראה ופוטרתי ואת השכר לא קיבלתי עד היום. גם המורים העוזרים בירושלים פוטרו.

באותה שביתה הגיעו להסכמות לגבי שכר הסגל הבכיר שבחלקו קיבל תוספות שכר. הסגל הזוטר, היינו, מדריכים ואסיסטנטים הצמודים לסגל הזוטר נשארו בחלקם מחוץ לנוסחה. ולכן, הם לא הוצמדו ולא קיבלו בפועל את התוספות שהבכירים קיבלו. הסגל הזוטר האחר המורכב מכל מי שמועסק במסלולים עונתיים מפוטר כל שנה. לבעיות האלה לא הגיעו במשא ומתן ולא נמצא כל פתרון.

לסיכום, שנה לאחר אותו הסכם שנחתם לאחר השביתה הגדולה, "נבעטנו" מהמועצה המתאמת. מצאנו את עצמנו ללא גוף ארצי. הקמנו גוף אלטרנטיבי שנקרא אז ארגון הגג. ארגון הגג פנה לאוניברסיטאות בבקשה להתחיל בהידברות לקראת משא ומתן. האוניברסיטאות השיבו בשלילה ובו זמנית הקימו ועדה חד-צדדית שהורידה את שכר חברי הסגל. לכן היו שביתות בשנה שעברה. לאחר ארבעה חדשים של שביתות וריצה בכל הכוח קדימה הגענו למצב שהחזירו לנו את מה שהורידו לנו מהשכר בתחילת השנה. כלומר, המאמצים שנעשו במשך ארבעה חדשים בשביתות, בעיצומים ובמאבק ציבורי נעשו בעצם רק כדי להישאר באותו מקום.

השביתות הסתיימו בהסכם פשרה של בית המשפט שקבע שני עקרונות: כל פגיעה בשכר שהיתה באותה שנה תתוקן ותתחיל הידברות בין יושב ראש הפורום המתאם כשליח של כל האירגונים לבין יושב ראש ועדת השכר של ועד ראשי האוניברסיטאות.

בפועל, הפגיעה בשכר תוקנה רק לגבי תלמידי המחקר ולא לגבי המורים מן החוץ. הם הורדו לשמונה חודשים וגם כיום המורים מן החוץ שהאוניברסיטה היא מקום עבודתם היחיד מועסקים במשך שמונה חודשים. האוניברסיטה עומדת על כך שזו זכותה. כדי להעלים את הבעיה נדרשים מאה מהם לעבור לחוזים אישיים בהם מורידים כ-30% משמונת חודשי העבודה ופורסים אותם על 10 חודשים. 30% אחרי הפריסה בחישוב שנתי.

תלמידי המחקר הגיעו לאותו שכר נטו שקיבלו לפני השביתות. המשא ומתן שאמור היה להתחיל לא התחיל. היתה פגישה אחת סתמית בין מר שמואל חן שהיה אז יושב ראש הפורום המתאם לבין פרופסור אריה אורדלר, אז יושב ראש ועדת השכר של ועד ראשי האוניברסיטאות. מספר חודשים מאוחר יותר נערכה פגישה נוספת בה לקחו חלק מר שמואל חן ואנוכי ופרופסור אורדלר. התברר

לנו, שמקימים ועדה לעניין בדיקת השכר של הסגל האקדמי בכלל על פי ההסכם שאנו חתומים עליו משנת 1994 ללא שיתופנו. לא רצינו לעשות שביתות ולהכניס את המערכת לסיכסוכים ופנינו לבית המשפט. הוצאו צווי מניעה. הוועדה לא התכנסה. האוניברסיטאות שמחו. אין דיון לא בבכירים ולא בזוטרים. חיכינו עד שהסכם השכר שלנו יגמר.

בכל אותה תקופה ניסינו ופנינו לאוניברסיטאות במטרה להגיע למשא ומתן. נענינו בשלילה. בפגישה שהיתה במשרדו של הממונה הראשי על יחסי העבודה עורך הדין שלמה יצחקי אמרו לנו שאם נשבות, לא ידונו איתנו ברמה הארצית. אנחנו נהיה בנפרד. הפרד ומשול. רק לאחר שהסכם השכר שלנו נגמר, ורק לאחר שהשקט התעשייתי פג, רק אז יצאנו לשביתות אזהרה ומאוחר יותר לעיצומים. עדיין לא לשביתה כללית. כשהודענו שנצא לשביתה כללית אם לא יתחיל משא ומתן הגענו לסיכום בתיווכה של עורכת הדין ליליאן פרגמנט במשרדה שיתחיל משא ומתן.

האוניברסיטאות אמרו שלא למדו את הנושא וביקשו שבועיים ללומדו. נמנו להם שבועיים ללמוד את הנושא. הגענו לישיבות והתחילה סחבת. כלומר, הבעיות הועלו והמשא ומתן לכאורה היה ענייני. אבל, כבר בתחילת המשא ומתן אמרו לנו שידונו איתנו רק על תלמידי מחקר ולא על מורים מקצועיים. מה זאת אומרת? הרי ישבנו יחד בישיבה. היו שם מורים מן החוץ. אמרו להם "אתם צעירים". ישנם אנשים בני 50 וגם הצעירים שביניהם בשנות ה-30 לחייהם. עתה באים ואומרים שלא מדברים על מורים מן החוץ?

ראובן ריגלין:

כמה זמן בממוצע אדם נמצא במסגרת הזו בהגדרה של זוטר?

דניאל מישורי:

תלמידי מחקר יכולים להיות מועסקים חמש שנים בתואר שני וחמש שנים בתואר שלישי. כלומר, הם יכולים להיות מועסקים כתלמידי מחקר עשר שנים. לאחר מכן מסלול הקידום שלהם הוא לתפקיד של מורה מן החוץ כי אין תקנים. בתקווה שיהפכו אי פעם לסגל בכיר. הסטטיסטיקה אומרת שכיום רק 4%-6% מגיעים לסגל הבכיר. קבוצה גדולה של אנשים תישאר כ"לווינים" של האוניברסיטאות, כמורים מן החוץ או מורים מקצועיים בכל מיני פטנטים.

היו"ר עמנואל זיסמן:

לגבי הנקודה שהזכרת עכשיו, מתי זה היה?

דניאל מישורי:

זה המצב העכשווי מאז 1984. המתרגלים שלנו עדיין היו מדריכים.

היו"ר עמנואל זיסמן:

מי מבין היושבים פה היה באותו משא ומתן שאתה מדבר עליו?

דניאל מישורי:

מר חיים שגיא ומר אבישי שמר יחד עם חברי נוספים.

דניאל מישורי:

הסכמנו לשבת ולהידגבר. בסופו של דבר הגענו לנוסחה האומרת שנתקדם לגבי תלמידי המחקר ואחר כך נדון בצוות שדן גם על מורים מן החוץ. קיבלנו את העניין ולא רצינו לשבות מיד. לקראת סיום המגעים ב-30 באפריל נאמר לנו שאין סיכוי שיידונו איתנו על המורים המקצועיים. במישור המקומי, אני נציג של אוניברסיטת תל-אביב, אמרו לנו שלא יעבירו את המורים מן החוץ לחוזים אישיים ולא יכתן החודש התשיעי למורים מן החוץ שהאוניברסיטה היא מקום עבודתם היחיד.

אני מצהיר כאן שעד שלא תיפטר הבעיה הזו באוניברסיטת תל-אביב, גם אם יתחיל משא ומתן, אני לא חוזר לעבודה. אני לא מוכן להפקיר את המורים מן החוץ.

היו"ר עמנואל זיסמן:

השביתה מלאה?

דניאל מישורי:

השביתה מלאה בארבע אוניברסיטאות. באוניברסיטת בר-אילן החל מהיום חזרו לעבודה בתוקף צו של בית משפט שאמר גם שהצדדים ימשיכו במשא ומתן שיהיה רצוף וימשך יום יום מאותו שלב שבו הופסק ובאותו הרכב.

אני מודיע לוועדה, שמיד אחרי הישיבה שיש לנו בבית המשפט בצו נוסף שהוצא נגד האוניברסיטה העברית, אני מוכן לשבת ולדון עם אותו הרכב ומאותו שלב שהמשא ומתן הופסק בתנאי שיתחיל משא ומתן גם על המורים המקצועיים. אנו דורשים לקיים את הפסיקה של בית המשפט ואנו מצפים שיודיעו לנו שכפי שנקבע יתחיל מיד משא ומתן רצוף ויום יומי, על מנת לפתור את הבעיות.

באוניברסיטת בן-גוריון לא שובתים כיוון שמי שמועסק 9 חודשים קיבל שכר נוסף בקיץ.

ראובן ריבלין:

אם תקבלו את התנאים של אוניברסיטת בן-גוריון לא תשבתו?

דניאל מישורי:

לא נשבות.

האשם מחמיד:

איך יתכן שבאוניברסיטת בן-גוריון יש תנאים מסויימים ובאוניברסיטת ירושלים וחיפה הם לא קיימים. מי קבע זאת?

דניאל מישורי:

גם אנו שואלים את אותה שאלה. אנו לא מבינים מדוע קיים מצב של הפרד ומשול בין האוניברסיטאות. למה עד שנת 1984 אפשר היה להעסיק את כולם בתקן של 12 חודשים ובזכויות מלאות, ומאז שנת 1984 זה בלתי אפשרי?

יריב פינטו:

האוניברסיטאות מעסיקות אותנו שמונה תשעה חודשים בשנה ומעבר לזה הן משלמות מילגות במקום שכר. על המילגות הן לא משלמות הוצאות סוציאליות ומיסים. הן לא משלמות את מה שמגיע לעובד. המילגות מוסדרות בחלקן על ידי הסכמים ובחלקן על ידי הסכמים שבשתיקה.

חמר גוז'נסקי:

יש לכם ביטוח לאומי וביטוח בריאות?

יריב פינטו:

על המילגות אין.

נעמי חזן:

למען הדיוק זה לרוב צירוף של השניים. גם משכורת וגם מילגה משלימה.

דניאל מישורי:

מה שקורה אז הוא שאם הם נפגעים במעבדה ביטוח לאומי לא מכסה זאת.

היו"ר עמנואל זיסמן:

מה גובה המילגות?

ירון יהושע:

המילגות הן בין 1,000-1,200 שקל למסטרנט שלב אי שהוא סטודנט שהתחיל את התואר השני, לבין 3,500-4,500 שקל לדוקטורנט שאחרי הצעת מחקר, השלב הבכיר של דוקטורנט.

היו"ר עמנואל זיסמן:

בטכניון המילגות יותר גבוהות.

יוחנן לוינו:

המילגות לא שוות בכל האוניברסיטאות.

היו"ר עמנואל זיסמן:

זאת אומרת שהאוניברסיטאות לא יכולות להתקיים בלי מימון של המדינה, מימון ציבורי. אנחנו רוצים שהאוניברסיטאות תהיינה עצמאיות. לא יכול להיות מצב שהגזלת המימון הציבורי והממשלתי יהיה תלוי בוועדה ובכנסת, ויהיה רק על פי שיקול דעת של פקידים של האוניברסיטאות. לא תהיה התחשבות בזה. המצב לא רגיל ואנו לא יכולים להסכים לו. הסברתי זאת לנשיא האוניברסיטאות. ידוע לי שלכל אוניברסיטה המצב התקציבי שלה והגרעון שלה. יש לנו סמכות מוסרית וסמכות לומר לכם לשים קץ לזה.

אנו רוצים להגיע להסכם אחיד ומשותף המבטיח זכויות יסודיות בסיסיות. תתאזרו בסבלנות. אנו לא מקבלים את כל תביעות הסגל הזוטר אך גם לא יכול להיות מצב שהדברים ימשכו כפי שהם. אם לא ימצא מוצא, נחליט על חקיקה. יש חוקים שיכולים להיות מוקפאים זמן רב ותמיד אפשר להפעיל אותם. אנו נצא כ"מפלגת ועדת החינוך והתרבות". אם נראה שיש צורך לכפות, נכפה. לא נרצה לפגוע מורלית וממשית באלפים מטובי האנשים. אל לנו לשכוח שטובי הפרופסורים פילסו את דרכם מלמטה.

ירון יהושע:

הזכרנו שיש בעיה חמורה לגבי ביטוח. אנו מועסקים במחקר ובהוראה. לגבי צד ההעסקה במחקר, הבעיה חמורה במיוחד במדעי הטבע. אנשים עובדים במעבדות ומתעסקים בחומרים רדיואקטיביים ובחומרים כימיים. אין ביטוח שמכסה אף סטודנט כאשר הוא נמצא במעבדה ועובד על המחקר. כל שנה קורות תאונות. בשנה שעברה שלושה סטודנטים נפצעו במהלך עבודה במעבדה.

ראובן ריבלין:

מי שנפגע לא מגיש תביעה נגד האוניברסיטה?

ירון יהושע:

לכל אוניברסיטה יש ביטוח.

99 יקירביץ':

אם הפעילות נעשתה במסגרת העבודה, המוסד לביטוח לאומי יכיר בזה.

ירון יהושע:

המוסד לביטוח לאומי לא מכיר בזה.

תמר גוז'נסקי:

מה ההבדלים בין מי שמקבל נכות עבודה למי שמקבל נכות כללית?

ראובן ריבלין:

יש בעיה קשה מאוד לגבי הוכחת רשלנות. הס הרי לא עובדים. אין עליהם יחסי עובד מעביד.

ירון יהושע:

בתביעה שהיגשנו למבקרת המדינה בשנה שעברה נודע לנו שביטוח לאומי לא מכיר בנו כעובדים על החלק של המילגה. מאוקטובר 1996 הסכמנו להמשיך בעבודה בתנאי שיהיה לנו הסכם עם האוניברסיטה שהיא "כאילו" חברת הביטוח שלנו. היום אני צריך לתבוע את האוניברסיטה כדי לקבל את זה. יש לנו הרבה תביעות שעומדות שם.

תמר גוז'נסקי:

מה קורה עם דוקטורנטית שיוצאת לחופשת לידה?

ירון יהושע:

אין לה ביטוח לאומי. באותה מידה גם לסטודנט שיוצא למילואים. המילגה היא קצובה. מקבלים רק על השכר. השכר שלי הוא 142 שקל לחודש. אני עובד ארבע שעות בכל שבוע. כמו כן אני מחוייב לבדוק את הדוחות ולהכין מעבדה וזה דורש יום שלם מראש. אני מחוייב לצאת לשבוע סיורים עם הסטודנטים. מי מבטח אותי על כך? איזה כיסוי יש לי?

דניאל מישורי:

זו מילגה פיקטיבית.

פני יקירביץ:

יש לך תלוש שכר?

ירון יהושע:

ודאי שיש לי. בבר-אילן מקבלים 332.3 שקל לחודש על הוראה.

בני-נו-ישראל:

אני מורה בחוג לשפות זרות באוניברסיטת חיפה. רציתי להסביר מדוע מורים מקצועיים לא רוצים חוזים אישיים. וזאת כדי שמה שקרה לנו לא יקרה לכולם. רק בחוג לשפות זרות באוניברסיטת חיפה החליטו שיחידת עבודה נחשבת ל-60 דקות ולא ל-45 דקות כמקובל. זה אומר, שאנו ספגנו פיחות של 25%. אם נסכים לחוזים אישיים זה מה שיקרה לכל המורים.

לגבי הקיץ. לא משלמים לעמיתי הוראה בקיץ למרות שזה כתוב במכתב שקיבלנו. כמו כן אנו אחראים לכתובת ובדיקת מבחנים של מועד אי' בי' וגי'. מועד בי' הוא בדרך כלל בחודש יולי ולפעמים באוגוסט. אני רוצה לציין שאנו כותבים שלושה מבחנים סופיים בכל סימסטר למרות שאנו לא מקבלים משכורת. אין לנו כל קשר רישמי עם האוניברסיטה. יש אנשים בחוג שלי שיש להם דוקטורט והם עובדים שם מאז יסוד האוניברסיטה כ-28 שנים. יש גם גל חדש של מורים שלא מוכנים להמשיך כך. היו שני מורים בחוג שלי שעבדו עד פברואר השנה ללא משכורת.

נעמי חזן:

כמה זמן את מלמדת באוניברסיטת חיפה?

בוני בן-ישראל:

כשבע שנים.

נעמי חזן:

יש לך משרה נוספת?

בוני בן-ישראל:

לא. אני מלמדת במשרה מלאה כשיש לי קורס אחד יותר מאשר בכל חוג אחר. אם 12 שעות נחשבות למשרה מלאה בחוג רגיל, בחוג לשפות זרות מדובר על 16 שעות.

נעמי חזן:

את מקבלת משכורת רק במשך תשעה חודשים?

בוני בן-ישראל:

נכון.

נעמי חזן:

האם זה חוקי להעסיק אדם במשך תשעה חודשים?

ליליאן פרגמנט:

כן. אין כל מניעה מבחינת החוק להעסיק מורים או כל עובד תשעה חודשים.

האשם מחמיד:

אין חוק במדינה שמחייב קביעות אחרי תקופה מסויימת?

תמר גוז'נסקי:

אין. רק בהסכמי עבודה. אבל אם היה בא קבלן כוח אדם רגיל ומעסיק אנשים בעבודות ניקיון ונוהג בשיטה הזו היו מיד מעמידים אותו לדין.

ראובן ריבלין:

אפשר להעמיד את זה במבחן משפטי.

גיא כהן:

אני מתנצל על כך שאחרתי. כשנכנסתי לכאן הבנתי שאין חדש תחת השמש. אני לא רוצה להיכנס לאופי המשא ומתן ואיך האוניברסיטאות מנהלות משא ומתן ואם הסגל הזוטר צודק או לא. אני לא חושב שאפשר לפרוס את הכל כאן ואיני חושב שתצליחו להבין את הכל ולקבל החלטות נכונות.

תמר גוז'נסקי:

מדוע שלא נצליח להבין?

גיא כהן:

אני מנסה לומר שכ-70,000 סטודנטים נפגעים מהשביתה ואם היא תימשך יפגעו יותר. ברגע שלא יבדקו מבחנים ועבודות הסטודנטים לא ידעו אם עליהם להיבחן במועד ב' ולא ידעו אם הם התקבלו לשנה הבאה או עברו קורס זה או אחר. זה החשש שלי. הסיפור הזה נמשך כבר מתחילת השנה ומבטיחים שהעניין בטיפול. לא מטפלים בדברים ולנו נמאס. צריך תוצאות. המערכת הזו היא מערכת של המדינה. אותי לא מעניין שהאנשים היושבים כאן לא מסוגלים לפתור את הבעיות. שימצאו מי שיפתור להם את הבעיות.

אנו הסטודנטים היינו מוכנים להיכנס לוועדה ששר החינוך מינה על מנת שתקבע את גובה שכר הלימוד. אנו לא שלמים עם ההחלטות שהוחלטו שם במאה אחוז. אנו עומדים בזה, ואנו נאבקים במסגרות הקיימות. לא יתכן שבכל פעם שיש בעיה או חוסר הסכמה בין האוניברסיטאות לסגל הבכיר או הזוטר הסטודנטים יפגעו. זו פשוט שערוריה.

תמר גוז'נסקי:

לא שמעת על חופש מאבק איגוד מקצועי? נשלח אותך לחוק זכויות האדם וזכויות האזרח. על זכות האדם להתפרנס בכבוד מעבודתו. לא חשבת על כך שכסטודנטים הייתם צריכים להפגין כדי לתמוך בהם? איזה הגיון יש לך? אתה בא לכאן כדי לצעוק על אנשי הסגל הזוטר?

היו"ר עמנואל זיסמן:

לא במקרה נתתי לך לדבר לפני נציגי האוניברסיטאות. אני מודע לקו המרכזי שלך. הקו המרכזי שלך הוא שהמשא ומתן גורם נזק לרוב הסטודנטים.

גיא כהן:

אני יודע את משמעות חוק יסוד כבוד האדם וחרותו. אני סטודנט למשפטים ואני מכיר את הדברים. כרגע האינטרס של הצדדים במשא ומתן הוא למשוך את הדברים ולא להגיע להבנה. הם חושבים שעל ידי משחקים כאלה ואחרים הם יוכלו להשיג יתרונות במשא ומתן. אבל הם עושים זאת על גבינו. אותי זה מרתיח. זה לא הוגן.

נעמי חזן:

דבר אחד לא הובהר לי. האם אתם תומכים או לא תומכים במאבק של הסגל הזוטר או שהדרישה הבלעדית שלכם היא לסיים את השביתה?

גיא כהן:

אני לא יכול לתת תשובה של כן או לא.

היו"ר עמנואל זיסמן:

רבותי, אתם הופכים את הישיבה להצגה. אני רוצה להגיע למשהו. אם לא תרסנו את עצמכם לא נגיע לכל תוצאה ואז המצב יהיה יותר קשה. השביתה תחריף ואנו נזעזע את האוניברסיטאות.

חיים שגיא:

אני מוכרח להעיר הערה.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אתה לא תעיר שום הערה. שב בשקט.

חיים שגיא:

אני מבקש ממך לנהוג בכבוד באוניברסיטאות.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אני נוהג בכבוד רב באוניברסיטאות. כבר בתחילת הישיבה דיברת ללא רשות. כאן לא מדברים ללא רשות דיבור.

חיים שגיא:

אני מתנצל.

גיא כהן:

אנחנו מאמינים בסגל הזוטר. אלה אנשים שיצאו מאיתנו. הם העתיד של האקדמיה ושל האוניברסיטאות. כיושב ראש התאחדות הסטודנטים אני צריך

לשקול איך אני מנהיג דבר מסוים ואני צריך לשקול מספר אינטרסים. אחד מהם הוא אינטרס טובת המערכת. אינטרס הסגל הזוטר חשוב בעיניי. חלקם סטודנטים שחברים באגודות שלי. יחד עם זאת אני חייב להתחשב בראש וראשונה באינטרס העיקרי שלי שהוא הסטודנטים. אנשים אומרים לי שהם לא יודעים אם עברו קורס מבוא כדי לדעת למה להרשם. אני מזדהה איתם. אני קרוב אליהם. אני אישית תלמיד תואר שני ואני מכיר את האנשים. יהיה שלב שבו אני אגיד להם שאני לא יכול לעמוד בזה יותר.

נכון להיום אני יודע שחלק גדול מהתביעות של הסגל הזוטר נכונות. לא יתכן שבמדינה כמו שלנו, עם אקדמיה כל כך נאורה ומתקדמת שזה יהיה המצב של הסגל הזוטר. יחד עם זאת אין שום נסיון לסיים את הסיפור הזה ולשנות את המערכת האקדמית לגבי מצב הסגל הזוטר. בכל פעם מתחלפים האנשים שיושבים כאן והדבר נמשך. לכן, אני מאוד מקווה שנמצא את הדרך הנכונה. צריך להיות מהפך אמיתי.

יוחנן לוינו:

מה שאני שומע כאן מזכיר לי את סינדרום האוטובוס. מי שכבר בפנים אומר שאין מקום ולא נותן להיכנס. כשאני מסתכל על מי שיושב כאן אני רואה את יושב ראש ועדת החינוך וחברי הכנסת ואת הפרופסורים וראשי האוניברסיטה של עוד עשרים שנה. זה סדר העולם.

נעמי חזון:

לא ירדתי לסוף דעתך. אתה מנסה לומר שפרופסורים אינם בהכרח תומכים במאבק הזה?

יוחנן לוינו:

אני אומר שמי שיושב כאן היום כתלמיד מחקר או מורה הוא אולי דור העתיד של חברי כנסת ושל הפרופסורים שיהיו בעוד עשרים שנה. חלק מהם יעמדו בראש אוניברסיטה זו או אחרת.

לענייננו. היתה שביתה של הסגל לפני שלוש שנים בשנת 1994. היו מאבקים. במהלך השביתה הסתבר לנו כוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה דבר שלא היינו מודעים לו. בחלק מהאוניברסיטאות מעסיקים תלמידי מחקר כמורים מן החוץ. האוניברסיטאות הם גופים עצמאיים ועל פי החוק הם רשאים לנהל את ענייניהם האקדמיים והכספיים. גם לנו בוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה אין אפשרות להתערב ואנו לא מתערבים.

תפקידנו הוא אחר. עלינו לתקצב, לדאוג, לפקח ולכוון אך לא להתערב בניהול היום יומי. באותו משא ומתן נכנסנו לעובי הקורה על מנת שנוכל להגיע למצב שכל אחד יועסק לפי תנאיו. הגענו להסכם שנחתם והוסכם על ידי הצדדים שהיו באותו מעמד. נכון שהיום קל לזלזל בדברים ולדבר כל הזמן על הפרד ומשול. זו ראייה סתמית ולא יותר מזה. אנו יודעים שישנם צרכים ודרישות שונות לכל אוניברסיטה. החופש האקדמי שאנו כולנו מצוים עליו, מחייב אותנו לאפשר לכל אוניברסיטה להתפתח ולבנות את עצמה בדרכה היא.

נעמי חזן:

איך אתה מסביר אם כך, שנחתם הסכם עם הסגל הבכיר בכל האוניברסיטאות וכולן מחוייבות להסכם הזה?

יוחנן לוי:

זו אמירה לא נכונה. האוניברסיטאות לא מחוייבות. החתימה על ההסכם היא של יושב ראש ועדת השכר של ועד ראשי האוניברסיטאות. הוא לא גוף משפטי ואין לו שום סמכות ושום משמעות. רק חתימה של כל נשיא ומנהל כללי של אוניברסיטה שהוא חבר סגל נותן תוקף להסכם. זה פורום מתאם מוסכם אבל מבחינה משפטית הוא לא תופס.

ראובן ריבלין:

אני מתנצל על שנכנסנו לדברי לצון בעניין כל כך רציני ואני מקבל את דברי יושב הראש. שמענו את האנשים. האם אתם, בוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה מרוצים מהעניין הזה? אתם חושבים שהמצב הזה יכול להימשך?

יוחנן לוי:

אנחנו לא מרוצים. מנסים לחבר בין גופים שאין קשר ביניהם. בזה אני רואה את הקושי שנוצר במשא ומתן למציאת פתרון. חיברו את בעיות תלמידי המחקר יחד עם המורים מן החוץ ויחד עם המורים המקצועיים. הפכו הכל לחבילה אחת. זה לדעתי אחד הגורמים המכבידים.

הוזכר כאן שאתמול ניתן בבית הדין לעבודה בתל-אביב צו מניעה בעניין אוניברסיטת בר-אילן, וחייב את הצדדים להיכנס למשא ומתן. קראתי את פסק הדין ועיינתי בו היטב, ואני מפרש זאת שהצדדים לאותו הסכם הם אוניברסיטת בר-אילן והסגל שלה. לא היה כל משא ומתן.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אני מצטער שלא הזמנתי את פרופסור לב-ציון. מקימים ועדות לתכנון ותקציב של המועצה להשכלה גבוהה. מחלקים כספים לפי הצרכים והיעדים של האוניברסיטאות השונות. אין מקום לוועדה לתכנון ותקציב של המועצה להשכלה גבוהה. יש סיבות לכך שבית המשפט החליט מה שהחליט.

יוחנן לוי:

אנחנו מצוויים לכבד את החלטות בית המשפט.

ראובן ריבלין:

אתם צריכים להופיע בפני בית הדין ולומר שאתם רואים את הבעיה כבעיה כוללת ולא כבעיה נפרדת.

יוחנן לוינ:

אנחנו לא צד בעניין הזה.

ראובן ריבלין:

אתה מפרש את צו בית המשפט ככזה שאומר שאתה לא יכול לפעול כי בית המשפט ציווה עליך. היית צריך לבוא ולומר בבית המשפט שצריכים לראות את העניין בראייה כוללת.

יוחנן לוינ:

זה לא מתפקידה, לא בסמכותה ולא עיסוקה של הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה.

פני יקירביץ:

היו הרבה מאוד אי דיוקים בדברים שנאמרו והייתי רוצה להתחיל עם כמה מהדברים הבולטים. אני מדברת בשם האוניברסיטה העברית. תלמידי אצלנו לא מועסקים כמורים מן החוץ. מורים מן החוץ זו אוכלוסיה מאוד ספציפית. אלה אנשים שעיקר פרנסתם ותעסוקתם במקום עבודה אחר. השופט גולדברג לדוגמא מועסק אצלנו כמורה מן החוץ וכן עוד מספר שופטים מועסקים אצלנו כמורים מן החוץ. אנשי משק וכלכלה גם מועסקים כמורים מן החוץ. אנחנו לא מעסיקים תלמידי מחקר כתלמידים מן החוץ. איני יודעת מה קורה באוניברסיטאות אחרות.

אני חושבת שהשוני בין האוניברסיטאות הוא המקור לאי ההצלחה של המשא ומתן. לכל אוניברסיטה יש תנאי תעסוקה של הסגל הזוטר האופייניים לה. חברת הכנסת נעמי חזן שאלה מדוע לסגל הבכיר יש תנאי העסקה פחות או יותר אחידים ולסגל הזוטר אין. התשובה אינה חד משמעית. מבחינה הסטורית כך התפתחו הדברים. היום המצב הוא שלכל אוניברסיטה יש תנאי העסקה מאוד מיוחדים משלה. לנסות לערבב בין כל האוניברסיטאות ולמצוא פתרון אחיד לדעתי זה נדון לכישלון. עובדה שאתמול אוניברסיטת בר-אילן הופיעה בבית הדין לעבודה והשופט סרב להתייחס לבעיות במישור הארצי. הוא דיבר רק על אוניברסיטת בר-אילן והוציא צו שאומר שאוניברסיטת בר-אילן תשב עם ארגון הסגל של אוניברסיטת בר-אילן ותנהל משא ומתן ותגיע להסכם. זה כתוב בפרוטוקול בית המשפט שמצוי פה עימי.

היו"ר עמנואל זיסמו:

הייתי רוצה לשמוע נתונים, מי שובת באוניברסיטה העברית?

פני יקירביץ:

באוניברסיטה העברית שובת הסגל של מורים עוזרים ב'–ד' ומורים עוזרים א'. מדובר בכ-1,400 אנשים. חלק מהתלמידים לומד לתואר מוסמך והם מועסקים כמורים עוזרים א', ומורים עוזרים ב'–ד' הם תלמידי מחקר. יש תקופות העסקה קצובות בתקנון. האוניברסיטה רואה את הסגל הזה כתלמידים.

כלומר, רוב האנשים האלה אינם מיועדים למעשה להיקלט בסגל האקדמי הבכיר של האוניברסיטה. האוניברסיטה רואה בתעסוקה של האנשים האלה כתמיכה בתלמידים. אנו לא רואים בהם עובדים במובן של מרצה שהוא למעשה העתודה של האוניברסיטה. חלק מאוד קטן, כ-5% מהם יקלטו באוניברסיטה. במהלך הלימודים אנו תומכים בהם על ידי מילגות ובאפשרות של תעסוקה וסיוע להוראה.

נעבור לנתונים. מורים עוזרים ב'–ד' עובדים במשרה מלאה כלומר 22 שעות. הם לא מחתימים כרטיס. זה מאוד נדיב 22 שעות. כמובן שיש מטלות מסויימות שעליהם לבצע.

היו"ר עמנואל זיסמן:

הסגל הבכיר מחתים כרטיס?

99 יקרביעי:

כן. מהמנהל הכללי ומטה כולם מחתימים כרטיס. עבור 22 שעות מרוויחים עוזרי ההוראה בין 3,635–4,480 שקל לחודש. בנוסף נותנת להם האוניברסיטה העברית קופת גמל, הפרשה לקרן השתלמות, פטור משכר לימוד ומילגה. יש סביבה ויכוח עתיק יומין האם המילגה היא שכר מוסווה כפי שטוען חלק מהסגל, או שזה באמת כפי שאנו טוענים, תמיכה באותם אנשים בהיותם תלמידים. המילגה נעה בסביבות 2,000 שקל בחודש.

אני מוחה בתוקף על הכינוי של "תאילנדים". האנשים האלה מועסקים תשעה חודשים בשנה. הם בוטחו אצלינו במסגרת הסכם מקומי שעשינו בשנה האחרונה בחברת הפניקס. אנו מפרישים להם 18.3% עבור זכויות סוציאליות. כמו כן אחרי משא ומתן מאוד ממושך, הגענו להסכם עם חברת הפניקס שהניתוק בקיץ לא יפגע בזכויות שלהם. כלומר האנשים האלה זכאים גם לפיצויי פיטורין ללא קשר לניתוק בקיץ. אותם עוזרי ההוראה לא עובדים בקיץ.

במסגרת התביעות במשא ומתן, העלו את הנושא של תעסוקה רצופה. אני חייבת לציין שהיתה נכונות מצד האוניברסיטה העברית לבוא לקראתם בנושא זה. הסגל הזוטר דרש שיתנו לו תשלום עבור הקיץ אך הוא לעומת זאת לא מבטיח שקט תעשייתי. זאת היתה הדרישה. אני לא חושבת שמקובל בייחסי עבודה לשלם בלי לקבל שקט תעשייתי. תוספת עבור הקיץ היא תוספת של 33% לשכר. זה אינו משהו פנוט. במצבה התקציבי הרעוע של האוניברסיטה העברית קשה לתת את התוספת הזו. היתה נכונות לתת אותה תמורת שקט תעשייתי אך הם לא הסכימו.

יש להעמיד את הדברים על דיוקם. מדובר בתלמידי תואר שני או שלישי שטיק יעודם ותעסוקתם הוא להיות תלמידים ולא עובדים. אנו רואים בתעסוקה הזו כסיוע לאותם התלמידים. זה גם ההסבר להבדל בתפיסה בינם לבין האוניברסיטאות. אנחנו חושבים שאנו נותנים להם סיוע בלימודים כאשר חלק מאוד קטן של הסגל הזה יגיע בסופו של דבר לאקדמיה. זה נכון לגבי 5% מהסגל הזה. הרוב יצא בסופו של דבר לשוק החופשי.

היו"ר עמנואל זיסמו:

מתי היבעתם נכונות לתת את התנאים לגבי הקיץ?

פני יקרוביץ:

לאחרונה במסגרת המשא ומתן אך זה התפוצץ. הייתי רוצה לומר מספר מילים לגבי נושא הביטוח שהוזכר כאן. ביטוח ממלכתי אינו קשור לנושא של תשלום. ביטוח בריאות קיים מכוח החוק. לגבי ביטוח תאונות עבודה של המוסד לביטוח לאומי: המוסד לביטוח לאומי מעניק ביטוח תאונות עבודה לעובדים. ישנם תלמידים לתואר שני ושלישי שלא מקבלים שכר. הם עובדים במעבדות ולא מבוטחים כעובדים. אנו פנינו למוסד לביטוח לאומי וביקשנו להרחיב את הביטוח גם לגבי אותם סטודנטים. יש היום מגעים עם הביטוח הלאומי במטרה להגיע לביטוח הסטודנטים. הבעיה לא ספציפית לסגל הזוטר. כל מי שאינו עובד ונמצא במעבדות לא מבוטח בביטוח לאומי כעובד. הוא כן מבוטח ומכוסה במסגרת ביטוח צד ג' של האוניברסיטאות. הוא מבוטח למשל לגבי נכות כללית על פי חוק הביטוח הלאומי.

אנשי הסגל הזוטר שנמצאים במעבדה עם סטודנטים בוודאי ובוודאי יהיו מבוטחים במסגרת ביטוח תאונות עבודה. אבל, אם הם נמצאים במעבדות כתלמידים ומבצעים את המחקר הם לא שונים מכל תלמיד אחר. הבעיה היא לא ספציפית של הסגל הזוטר. זו בעיה ספציפית של התלמידים.

היו"ר עמנואל זיסמו:

כל 1,400 עובדי הסגל הזוטר הם תלמידים?

פני יקרוביץ:

כן בוודאי. נושא הביטוח במעבדות אינו ספציפי לקבוצה הזו. זו בעיה של כל מי שנמצא במעבדות.

ראובן ריבלין:

האם גם באוניברסיטת בר-אילן מגדירים את אותם 150 עובדים כתלמידים?

פני יקרוביץ:

כל מורה עוזר אצלינו חייב להיות תלמיד.

ראובן ריבלין:

אז הם בעלי כשירות כפולה?

פני יקרוביץ:

בוודאי. השאלה היא באיזו כשירות הם נמצאים כאשר הם עובדים במעבדות לצורך ביטוח.

ראובן ריבלין:

לצורך ביטוח. לא לצרכי עובד ומעביד.

פני יקירביץ:

בוודאי שלא. נניח שמורה עוזר יפצע במעבדה. הוא יאמר שהדבר קרה לו כעובד. הביטוח של המוסד לביטוח לאומי אינו קשור בתשלום. הוא קשור במעמד האיש כעובד. כלומר, המוסד לביטוח לאומי צריך לבדוק אם האיש היה עובד או לא. לא אם האוניברסיטה שילמה עבורו. זה בכלל לא קשור. אם האיש ישכנע את המוסד לביטוח לאומי ואת בית הדין שהוא אכן עובד, בוודאי שהוא יהיה מבוטח.

אנחנו מוכנים לנהל משא ומתן.

היו"ר עמנואל זיסמן:

גברת יקירביץ' את דיברת על תנאים שאתם מוכנים לתת. האם ישנם דברים נוספים שאתם מוכנים לתת כדי לסיים את השביתה? עניין הקיץ הוא עניין משמעותי מאוד.

פני יקירביץ:

מדובר ב-30% תוספת שכר. אני לא יודעת אם הנכונות שלנו היא לעשות זאת באופן מיידי או הדרגתי. יש פרטים שצריך לשבת ולנהל עליהם משא ומתן.

היו"ר עמנואל זיסמן:

האם יש דברים נוספים שאתם יכולים לדבר עליהם? זה יכול להקל עלינו.

פני יקירביץ:

על פי החוק, האוניברסיטאות הם גופים נתמכים שחייבים לקבל אישור של האוצר לגבי כל תוספת שכר.

היו"ר עמנואל זיסמן:

לגבי התוספת המוצעת לקיץ קיבלתם אישור מהאוצר?

פני יקירביץ:

טרם, אבל האוצר מודע לכך.

היו"ר עמנואל זיסמן:

זאת אומרת שיש קשר בין הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה לבין האוניברסיטה.

ראונו ריבלין:

נצא מתוך הנחה שעל כל אוניברסיטה לנהל משא ומתן עם הצוות שלה כי לכל אוניברסיטה יש נושאים המיוחדים לאותה אוניברסיטה. מר יוחנן לוי, תסכים איתי שיש עקרונות המשותפים לכולם?

יוחנן לוי:

כן.

ראונו ריבלין:

אפשר שתתערב ותבוא במשא ומתן כדי לקבוע עקרונות במקומות שונים באוניברסיטאות שונות?

יוחנן לוי:

אני לא צריך לקבוע להם את העקרונות. כל אוניברסיטה יש לה "אור ירוק" לנהל משא ומתן.

ראונו ריבלין:

האם יתכן שבאוניברסיטת חיפה תלמיד מחקר יחשב כעובד ובאוניברסיטת תל-אביב הוא לא יחשב כעובד? יכולה להיות מערכת זהה שבאוניברסיטה אחת תוגדר כך ובאוניברסיטה שניה תוגדר אחרת?

יוחנן לוי:

על פי החוק אנו מנועים מלהתערב בשיקול האקדמי. כל אוניברסיטה שתגיע להסדר, אנו מאשרים אותו מראש. אין מניעה מבחינה תקציבית.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אני חוזר על השאלה ופונה שוב לנציגי האוניברסיטה העברית. האם אתם יכולים לתת דברים נוספים?

חיים שגיא:

באוניברסיטה העברית המורים העוזרים מקבלים הכל למעט חודשי שלושת חודשי הקיץ. יש להם קופת גמל, קרן השתלמות, פיצויי פיטורין, ביטוח מנהלים, ביטוח סוציאלי. כל מה שיותר לגבי האוניברסיטה העברית הוא לסכם את עניין ההעסקה בחודשי הקיץ. לא דומה המצב באוניברסיטאות אחרות. לכן, כשאנו מדברים על השונות בניהול ובניהול המשא ומתן יש להגיע לאחידות מסוימת בין האוניברסיטאות. לכן הצענו לכל הסגל הזוטר למעט מורים מן החוץ, העסקה של שלושה חודשים בקיץ תמורת שכר. הצענו להם זכויות סוציאליות כנהוג באוניברסיטה העברית, קופת גמל ופיצויי פיטורין. הצעה זו הצענו כבסיס משותף לכל האוניברסיטאות.

היו"ר עמנואל זיסמו:

סוף סוף יש לנו נקודת אחיזה. מר פינטו, האם הדברים של מר שגיא מקובלים עליך?

יריב פינטו:

מר שגיא אומר שבעצם הוא מוכן לתת את מה שכבר יש לנו.

היו"ר עמנואל זיסמו:

אם נגיע לפשרה עם האוניברסיטה העברית נוכל להתקדם עם האחרים ביותר קלות.

דניאל מישורי:

בירושלים השכר החודשי המשולם במשך תשעת החודשים נמוך אפילו מזה של תל-אביב. באוניברסיטת תל-אביב לדוגמא, שכר של אסיסטנט נע בין 5,000-6,000 שקל למשרה מלאה. בירושלים מדובר על 3,600 שקל. כלומר כמעט מחצית הסכום.

היו"ר עמנואל זיסמו:

מר שגיא, האם אתה יכול לתת לי נתונים לגבי גובה השכר פלוס המרכיבים הנוספים?

חיים שגיא:

כפי שציינתי קודם, בירושלים השכר באופן ממוצע הוא 4,000 שקל למשרה מלאה בת 22 שעות. בתל-אביב מדובר בסגנון העסקה אחר.

דניאל מישורי:

מדובר על 22 שעות הוראה. לא מתחשבים בזה שאנו עובדים במעבדות במחקר ולכן גם לא דורשים מאיתנו להחתיים כרטיס. אם היינו מחתימים כרטיס היינו מגיעים לפי 2 ופי 3 מאותו מספר שעות. אף אחד לא מועסק במשרה מלאה משום שהמחקר מהווה את רוב העבודה שלנו. מעסיקים אותנו בחצאי וברבעי מישרות. כך שכל 22 השעות הן שעות הוראה בלבד. בנוסף לכך משלמים לנו מילגות פיקטיביות כדי שנוכל להתקיים.

חיים שגיא:

פרט לכך, בירושלים יש 5% גמל, פיצויי פיטורין ויש קרן השתלמות כש-7.5% הם הפרשת המעביד. יש פטור משכר לימוד שגובהו 9,000 שקל. העלות השנתית של מורה עוזר לאוניברסיטה העברית נעה בין 54,000 שקלים ל-65,000 שקלים למשרה מלאה.

בתל-אביב סגנון ההעסקה שונה. המורים מועסקים על פי שעות. אם אתה עובד שעה אתה מקבל סכום מסויים ואם אתה עובד שעתיים אתה מכפיל את הסכום. השכר החודשי ברוטו של תלמיד מחקר באוניברסיטת תל-אביב הוא בסביבות 3,300 שקל. מדובר על שעה סימטריאלית. אין קופת גמל, אין קרן השתלמות, יש הפרשת פיצויי פיטורין. זאת אומרת, ש-3,300 שקל שמקבל התלמיד כוללים בתוכם את המרכיבים הסוציאליים. העלות השנתית של שעה כזו ללא המרכיבים הסוציאליים היא 8,300 שקל.

נעמי חזן:

מהו ממוצע ההעסקה?

חיים שגיא:

נדמה לי שלוש עד ארבע שעות.

אבישי שמר:

אם ניתן תוספת של 33% לאוניברסיטת ירושלים העלות של השכר עדיין תהיה יותר קטנה מהעלות שעולה לאוניברסיטת תל-אביב היום. אוניברסיטת תל-אביב משלמת הרבה יותר. כך שגם אם יתקבל ההסדר שיושב הראש דוחף אליו אנחנו נהיה פחות או יותר אותו דבר.

היו"ר עמנואל זיסמן:

לא דיברנו על שיוויון מוחלט בין האוניברסיטאות. אבל אמרתי בתחילת הישיבה שאנו רוצים להגיע לבסיס משותף עם יחודיות לכל אוניברסיטה. לזה אני חותר. אני לא יכול להיכנס לתנאי העסקה של אוניברסיטת תל-אביב למשל. אני רוצה ליצור משהו קרוב מאוד בין האוניברסיטאות. לא הייתי מודע לכך שהאוניברסיטאות נותנות לא רק שכר אלא גם כמה מרכיבים נוספים.

אני חוזר לאוניברסיטת ירושלים. מלבד ענין הקיץ מה עוד ניתן לעשות כדי לסיים את השביתה?

דניאל מישורי:

כל עליה בשכר תילקח מתוך המילגות. אנחנו נממן בעצמנו את התיקון של האנומליה הזו.

היו"ר עמנואל זיסמן:

ברור שהכספים יבואו מן האוצר. אני מבין שהמאבק הוא מאבק כולל ואנו לא מתכוונים לפצל אותכם. מה אתם רוצים מהאוניברסיטה העברית מעבר לתוספת קיץ של 30%?

קריב פינטו:

אנחנו דורשים את מלוא התשלום על המחקר ועל ההוראה. אנחנו רוצים לקבל שכר עבור כל העבודה שאנו עושים ולא רק בעבור חלק ממנה. אנו רוצים להיות מכוסים על ידי ביטוח לאומי גם במעבדה כאשר אנו חוקרים.

היו"ר עמנואל זיסמן:

מה אתם עונים לכל 1,400 האנשים שנמצאים במצב זה?

נעמי חזן:

יש גם מורים מן החוץ. על כמה מדובר?

חיים שגיא:

מעל ארבע מאות מורים מן החוץ.

היו"ר עמנואל זיסמן:

לשכר יש מרכיבים שונים כמו שכר יסוד, תוספת יוקר וכולי. יש גם תוספות כמו שנותנת האוניברסיטה העברית. שעות נוספות למשל. נאמר כאן שלא מדובר ב-22 שעות עבודה למשרה מלאה אלא מעבר לזה כי יש עבודה נוספת.

פני יקירביץ:

אני מכירה את הדברים מקרוב. בעלי היה מורה עוזר הרבה מאוד שנים. מבחינת היקף התעסוקה קשה מאוד לבוא ולומר שאנשי הסגל הזוטר עובדים יותר מ-22 שעות. חלק גדול מהשעות הם נמצאים באוניברסיטה כתלמידים.

חיים שגיא:

החברים מישורי ופינטו הם תלמידי מחקר והם לא יקבלו את התואר Ph.D. שלהם אם הם לא יסיימו את עבודת המחקר. אני חושב שדרישתם קצת מוגזמת. עבור ההוראה האוניברסיטה משלמת אבל עבור חובות הלימוד לא צריך לשלם להם כסף.

שמאל חן:

אני מכיר היטב את ההיסטוריה של המאבק מזה כמה שנים. אני חושב שעתה הגענו לשורש העניין. יש מחלוקת מהותית בהשקפה בין הסגל הזוטר לבין הנהלות האוניברסיטאות. אנחנו סבורים שתלמידי המחקר שמועסקים בהוראה הם למעשה עובדים מאתו רגע שבו הם מתחילים את התואר השני שלהם ועד שהם מסיימים את התואר השלישי. הם עובדים במחקר שחלקו אכן משמש לדוקטורט, אבל חלק נכבד ממנו הן מטלות שהמנחים מטיילים על תלמידי המחקר על מנת לקבל את את מענקי המחקר. אנו סבורים שמהרגע בו אדם סיים את התואר הראשון הוא זכאי לקבל שכר עבור עבודתו ולא לקבל מילגה. לעומת זאת

האוניברסיטאות רואות באותם אנשים תלמידים ומעדיפות לתת מילגות. לפעמים אנו נמצאים באוניברסיטה מגיל 25 עד גיל 35 ואנו עובדים לכל דבר. יתכן והיינו מסכימים עם האוניברסיטאות אם היינו בחוץ לארץ. שם אין צבא.

נעמי חזן:

כל הסיפור חוזר בעצם לשנת 1984. משום שעד 1984 אסיסטנטים ומדריכים היו בעלי תקנים ממש והם קיבלו 12 חודשי שכר וכולי. היתה הפרטה שלפי דעתי היא מוטעית מיסודה. היא נעשתה מטעמים תקציביים בעקבות מצוקות תקציביות של האוניברסיטאות בזמנו. המטרה היתה להעביר עד כמה שאפשר תלמידים בעיקר לתואר שלישי ולהפסיק את כל עניין האסיסטנטים והמדריכים ולהתחיל עם מורים עוזרים.

עתה באה גברת יקירביץ' ומנסה לאיים על העניין הזה בכל מיני טיעונים שעד 1984 אף אוניברסיטה אל טענה אותם. מבחינה מהותית אני מאוד מתקשה עם זה. ממתי תלמיד מחקר הוא עובד? אם הוא עובד עליו לקבל משכורת וזכויות.

פאני עברתי את המסלול באוניברסיטה העברית מאסיסטנטית ועד לפרופסור מן המניין. כשאני הייתי אסיסטנטית היתה לי משרה של אסיסטנטית ואף אחד לא הבטיח לי שאני אעלה לדרגת מדריך. אבל ידעתי שהתחלתי לצבור זכויות מאותו רגע שהתקבלתי לעבודה. תירגלתי 8 שעות בשבוע, בדקתי בחינות לכל הפרופסורים וכשעליתי בהדרגה בדרגה היו לי אסיסטנטים שעשו בדיוק את אותו דבר. המדיניות הזו שונתה לפני 13 שנה. הטעות היתה בשינוי המדיניות. תמיד יהיה אי צדק בעניין הזה אלא אם מחליטים וחוזרים ליחסי עובד מעביד סדירים. אני הייתי עושה זאת בתחילת דוקטורט וזה היה כולל מורים מן החוץ המועסקים בלעדית באוניברסיטאות.

1,400 אנשים שובתים היום באוניברסיטה העברית בלבד. הסגל האקדמי של האוניברסיטה העברית הוא 1,200. זאת אומרת שאם לפני חצי שנה יושב הראש היה נותן לי אפשרות לשאול את השאלה הזו היינו חוסכים הרבה זמן.

ראובן ריבלין:

ההתפתחות בנושא היתה חשובה כדי להבין את הדברים.

נעמי חזן:

כל מערך ההוראה מושבת באוניברסיטה העברית כי יש יותר מועסקים בשיטות שאינן צודקות. הדבר הכי חמור הוא שזהו פשע אקדמי. קשה להביא מישהו לעשות היום דוקטורט כי אי אפשר לחיות כך. זו העתודה האקדמית של מדינת ישראל? הרי כל השביתה ב-1994 היתה מושתתת על הרצון לחזק את מערך המחקר וההוראה במדינת ישראל. כבר בזמנו התרעתי שמפקירים את הסגל הזוטר.

אני רוצה לומר לנציגים של הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, וחבל שמר נחמיה לב-ציון לא נמצא פה, שבצורה כזו שוחקים לטווח רחוק את עתיד האקדמיה במדינת ישראל. זו הבעיה המרכזית של כל השיטה. אי

אפשר להנציח אותה. עשו טעות במשך 13 שנה. צריך לחזור ל-12 חודשי עבודה. לאחר ארבע שנים מי שלא מספיק טוב לא יקבל דרגת מרצה ויפוטר. אי אפשר להמשיך כך. זו התעללות בבני אדם. זה לא צודק. זו התעללות בסטודנטים.

ראונו ריגליו:

רק בני עשירים יוכלו לסיים P.H.D.

נעמי חזן:

יש לנסות לסיים את שנת הלימודים הנוכחית. אחת ולתמיד צריך להבין מה ההשלכות של העניין על כל מערכת ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. מי שהוא דוקטורנט מוכשר יצא לשוק הפרטי. בעוד חמש או עשר שנים לא תהיה שום סיבה לבוא לאוניברסיטאות. ישארו אלה שיש להם כסף ולא בהכרח את כל הכישורים. אני לא מבינה את ההגיון מבחינה מוסרית, מבחינה תעסוקתית ומבחינה פרגמטית על מערך ההוראה, וודאי וודאי לא מבחינת הנחת יסוד לתגבור ההשכלה הגבוהה בעתיד.

על מה אנחנו מדברים? אנו נמצאים שלושה שבועות לפני סוף הסימסטר. אפקטיבית, האוניברסיטאות מושבתות. יש 1,400 איש בסגל הזוטר לעומת 1,200 איש בסגל בכיר. צריך להגיע להסכם על עקרונות. יש לסיים את השנה ולצאת בתהליך רציני. זהו הספיח של השביתה הגדולה ב-1994. דבר לא נפתר וגם לא יפתר כך.

חיים שגיא:

אני מאוד מעריך את הנאום של חברת הכנסת חזן. יתכן שיש ביננו ויכוח אידיאולוגי. אבל במהלך המשא ומתן היצענו לחברי הסגל הזוטר לחזור כמעט למתכונת הקודמת. הם יקבלו משכורת במשך 12 חודשים ללא מילגות. שכר מלא עבור עבודתם. הם סרבו. ההצעה לא עומדת היום בתוקף אבל צר לי שהם סרבו.

דובר על מסלול שהוא דומה מאוד ביסודו למנחים אסיסטנטים. הוא לא כולל שני דברים בלבד: את זכויות צבירת השבתון שממילא יהיה נכון רק לגבי קומץ קטן.

ראונו ריגליו:

מדוע?

חיים שגיא:

כי 95% מהם לא מצטרפים לסגל הבכיר. זה ויכוח אידיאולוגי.

הדבר השני היא קרן קשרי מדע שניתנת לסגל הבכיר.

נעמי חזן:

זו קרן לנסיעות לכנסים וכדומה שדווקא הדוקטורנטים זקוקים לה יותר מאשר הפרופסורים.

חיים שגיא:

מלבד שני הדברים האלה הצענו להם הכל.

כריב פינטו:

זה לא מדויק כי הצעת את הדברים ללא אפשרות למילגות.

חיים שגיא:

אמרתי, ללא מילגות.

ראובן ריבלין:

אנשי הסגל הזוטר לא נילחמים רק על עקרונות. הם נלחמים גם על הלחם.

חיים שגיא:

גברת חזן אמרה שהיא עבדה באוניברסיטה כאסטטנטית ומאוחר יותר כמדריכה. אסיסטנטים מדריכים על פי התקנון לא מקבלים מילגות. הם מקבלים שכר. היצענו לחברים היושבים כאן כמעט את אותו מסלול, אך הם רצו גם שכר וגם מילגות. לזה אין מימון.

היו"ר עמנואל זיסמן:

ואם יהיה מימון תסכימו?

חיים שגיא:

אם יהיה מימון ניתן להם עד חצי המלכות.

היו"ר עמנואל זיסמן:

באיזה סכום מדובר לגבי המימון?

חיים שגיא:

על מנת לשלם את שלושת חודשי הקיץ מדובר בתוספת של 11 מיליון שקל. נדמה לי שבאוניברסיטת תל-אביב מדובר בהרבה יותר.

בתחילת המשא ומתן הקדמנו ואמרנו שכל מה שלא נסכם יחייב אישור של הגורמים המממנים. זו היתה הערה פרלימינרית של כל המשא ומתן.

היו"ר ראובן ריבלין:

הייתי רוצה לקבל תשובה, מר מישורי, לגבי הטענה הנוקבת של אנשי האוניברסיטה האומרת שבעצם מוצע לכם הכל ואתם מסרבים לקבל.

דניאל מישורי:

נכנסו איתנו למשא ומתן ארצי. מטרתנו היא בסופו של דבר להגיע למסלול סגל זוטר מוסכם כאשר יש כבר מסלול כזה. מדריכים ואסיסטנטים כדוגמת חברת הכנסת חזן שהיתה מועסקת כך. היה לנו ויכוח לגבי דרך התירגול.

ניקח לדוגמא את תמונת המצב באוניברסיטת תל-אביב כי שם יש מדריכים אסיסטנטים רגילים. באותה מחלקה אדם יכול לקבל מילגה מלאה פלוס שלוש או ארבע שעות הוראה הדרכה במעבדה, או אסיסטנטורה במשרה מלאה. מה שהציעו לנו זה למחוק את מרכיב המחקר ולתרגם ארבע שעות או שלוש שעות אסיסטנטורה לשלוש שעות של המסלול החדש פחות אותן זכויות אקדמיות. אז אותו אדם היה עובר לשליש או לחצי אסיסטנט. כלומר היה יורד בחשבון חודשי בין אלף לאלפיים שקלים. אני יכול לומר באחריות שזו היתה הצעה פיקטיבית. נאמר לי מפורשות על ידי אחד מחברי צוות המשא ומתן שהם קיוו שלא נקבל את הדברים כי אחרת הם היו צריכים למנוע את זה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אם היו נותנים לך את אותו סכום כסף מה איכפת לך? בא נדבר על שני הדברים ונפריד אותם לצורך הדיון. ה דבר האחד הוא המעמד והשני הוא הכסף. נציגי האוניברסיטה העברית אומרים שהם מוכנים להביא את המצב לידי כך שתחשבו כעובדים אבל לא תקבלו מילגות. אתם באים ואומרים שעל ידי כך הם הופכים את התנאים לפיקטיביים. האם אתם מסכימים לתנאים בלי מילגות? מאוחר יותר נמשיך לדון לגבי תנאי השכר.

דניאל מישורי:

כן, כאשר לא תהיה פגיעה בהכנסה.

נקודה נוספת. אנו היינו מוכנים להגיע להסכם האומר שלא נקבל את דרישותינו כבר עכשיו או השנה. רצינו שיהיה ברור לאן אנחנו מתקדמים. מה שקרה הוא שמה שהוצע על ידי האוניברסיטה היה גורם לירידה דרמטית בהכנסה. זו לא הצעה רצינית. בשלב מסויים הם הציעו הסדר ביניים שמטרתו היתה להחזיר את המשא ומתן למישור המוסדי. אנחנו מוכנים להסכים לתיקונים במישור המוסדי רק אם רואים את המטרה שהיא אחדות ארצית של הסגל הזוטר.

סגל זוטר הם אותם אנשים שמועסקים עכשיו כמדריכים ואסיסטנטים. הדיון התקיים עד עתה רק במישור הארצי והוא צריך להימשך במישור הארצי. לכן הטענה שבאוניברסיטת בר-אילן יפטרו את בעיות המדריכים האסיסטנטים במוסד היא טענה שיקרית.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני מוכרח לומר שהחלטת בית המשפט שנמצאת בידי ניתנה בהסכמה. בית המשפט כלל לא הביע את דעתו.

דניאל מישורי:

הסכמנו כיוון שנאמר שהצדדים ימשיכו במשא ומתן מאותו שלב שבו הוא הופסק ובאותו הרכב.

היו"ר ראובן ריבלין:

לאיש מאיתנו אין בעייה שהמשאים ומתנים הפרטניים ידונו עם כל אוניברסיטה לגופו של עניין. זאת שאלה עקרונית. אתם באים ואומרים קודם נקבע עקרונות ואחר כך נתפזר ונקבע את הדברים הפרטניים לגבי כל אוניברסיטה ואוניברסיטה.

פני יקירביץ:

הערה לדברי חברת הכנסת חזן. ההחלטה שנעשתה לפני 13 שנים לא נעשתה משיקולים תקציביים או מטעמים אידיאולוגיים. מה שעמד מאחורי ההחלטה הוא שבמקרה של סטודנט לתואר מתקדם יש להפריד בין מרכיב הלימודים לבין מרכיב ההוראה. באה האוניברסיטה ואמרה שלצורך המחקר תיתן לו מילגה ולצורך ההוראה תיתן לו שכר. זו היתה המדיניות. לאחרונה עלתה הצעה לבטל את המילגות ולתת רק שכר. מה הבעיה? מילגה פטורה היום ממס הכנסה אם כי יש ויכוח עם רשויות המס האם זה נכון או לא. כל הניכויים שמתחייבים משכר לא מתחייבים ממילגה.

ראובן ריבלין:

הם אומרים לא משנה איך תקרוא לזה רק שלמו לנו.

פני יקירביץ:

על כך שאתה תלמיד לתואר שני או שלישי אנו נותנים לך מילגה. נוצר פער. יש סכום מסויים. אם לוקחים את הסכום הזה והופכים אותו לשכר, מישהו צריך לשלם עליו מס הכנסה, ביטוח לאומי ומס מעסיקים. כל אותן הפרשות שבעצם מקטינות את העוגה. השאלה מי צריך לשאת בזה.

ראובן ריבלין:

אנשי הסגל הזוטר אומרים שאם אתם רוצים להמשיך ולתת מילגות, תנו מילגות. אנחנו רוצים שתמסדו את מרכיב השכר. נציגי האוניברסיטאות אומרים שמבחינתם אפשר למסד הכל ולבטל את המילגות. אנחנו רוצים להגיע למצב בו המעמד של אנשי הסגל הזוטר יהיה ברור קבוע גלוי וידוע.

פני יקירביץ':

אין מחלוקת על כך שאנשי הסגל הזוטר הם עובדים. אבל הטענה שלהם היא שהם רוצים מילגות לעבודה.

ראובן ריבלין:

הייתי רוצה לשמוע מה דעתך לגבי האחדה ארצית של הסגל הזוטר?

פני יקירביץ':

אני חושבת שזה מבצע בלתי אפשרי. לדעתי יש שוני מהותי ומאוד יסודי בתנאי ההעסקה בכל האוניברסיטאות. אם אנחנו רוצים לקדם את הנושא אני לא חושבת שזו הדרך.

ראובן ריבלין:

מן הצד השני, העובדים כולם בכל האוניברסיטאות חושבים שהאינטרס שלהם הוא משותף.

פני יקירביץ':

יכול להיות. אף אחג לא מונע מהם להקים איגוד ארצי. מעמד של ארגון לא קובע המעביד אלא החוק קובע ובית המשפט קובע.

ראובן ריבלין:

אין לי כל בעיה שייקבעו עקרונות וכל אוניברסיטה תזון בעצמה על העניין הפרטני. אנו צריכים לסכם פה את העניין העקרוני. אני רואה שאנו קרובים מאוד. בסופו של דבר זה רק עניין הכסף. אל תתחכמו כי בסופו של דבר בית המשפט יחליט את החלטתו אם לא תחליטו קודם. אם אתם מנהלים משא ומתן שלא בתום לב יש כאן בעיה. יש לי הרגשה שהצדדים חושבים שהמשא ומתן מתנהל שלא בתום לב. כל אחד חושב שהשני רוצה לפגוע בו וכולי. אני הייתי ממליץ ליושב ראש הוועדה לקרוא לכולם להפסיק את השביתה על מנת להיכנס למשא ומתן בתום לב כאשר העקרונות ברורים. אנחנו רוצים למסד את הדברים.

1,400 האנשים שהם רוב באוניברסיטה נלחמים על פת הלחם שלהם. אין כל ויכוח על כך. גברת יקירביץ' אם את אומרת שהם צריכים לשלם לאוניברסיטה כי הם לומדים בה, זאת אומרת שמהיום והלאה רק אדם שיש לו יכולת מימונית יהיה בעל תואר שלישי.

פני יקירביץ':

אני חושבת שהמשא ומתן מבחינתנו מנוהל באמת ובתמים בתום לב. דבר אחד האנשים צריכים להבין. המסלול באוניברסיטה העברית נועד לאנשים הלומדים לתואר שני ושלישי.

ראונו ריבלין:

מה הם העקרונות למשא ומתן בתום לב?

99 יקירביץ':

כאשר יש לנו נכונות לבוא לקראת פתרון ולחזור ולתקן מצב מסויים בלי להיכנס לוויכוח האידיאולוגי. אי אפשר לקבל הכל בבת אחת. הם רוצים היום מיצוי של כל הדרישות שלהם. זו לא פשרה וזה לא משא ומתן. אתם צריכים להבין שגם לאוניברסיטאות יש קושי. אנחנו לא יכולים לתת את כל מה שאתם מבקשים. באנו לקראתכם. אנו מוכנים לדבר על העסקה של 12 חודשים בשנה, וכמו כן על נושא ביטול המילגות.

ראונו ריבלין:

תוך שיפור בתנאי התיגמול במסגרת שנתית.

99 יקירביץ':

כל שינוי יכול לבוא על חשבון המילגות.

ראונו ריבלין:

זה ניהול משא ומתן בתום לב?

חיים שגיא:

בעקבות דברי חבר הכנסת ריבלין אני רוצה לומר שבאוניברסיטת ירושלים כמעט ואין מה לשפר כי נותנים את הכל. תוספת השכר לסגל האקדמי הזוטר ניגזרת מהסגל הבכיר. הסגל הבכיר מכהל עתה משא ומתן על שכרו עם האוצר. אמרנו להם חד משמעית שכל מה שהם ישיגו, נגזור מזה לגבי הסגל הזוטר.

מלגות הן עניין אקדמי. מי שמחליט על גובה המילגה ומי יקבל את המילגה הוא הרקטור והדיקנים. הם החבורה האקדמית הבכירה של האוניברסיטה. לכן אני חושב שאסור לדון בכפיפה אחת בשכר ומילגה.

99 יקירביץ':

יש עוגה תקציבית אחת.

חיים שגיא:

הקרטיונים לזכאות למילגה הם קריטריונים שקובע אותם המערך האקדמי באוניברסיטה. השכר נקבע בדרך כלל על יד הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה. כאשר מתקיים משא ומתן על הסכם שכר מדובר על שכר ולא על נושאים שאינם קשורים לשכר. זכויות סוציאליות הם חלק משכר. מילגה היא לא חלק משכר. אנו אומרים: קחו שכר מלא ל-12 חודשים. הרקטור והדיקנים יחליטו מה שיחליטו לגבי המילגות. מי שיוחלט שיקבל מילגה יקבל

אותה בנוסף לשכר ומי שיוחלט לגביו שלא יקבל מילגה אז לא.

ראובן ריבלין:

כשאני מדבר על משא ומתם בתום לב אני רוצה להבין מה הכוונה בהערתה של היועצת המשפטית של אוניברסיטת ירושלים לגבי המילגה.

פני יקירביץ:

באחד משלבי המשא ומתן בהם השתתפתי הועלתה הטענה שהעלתה חברת הכנסת חזן והיא שלא היה נכון לפצל את הגורם האקדמי מגורם השכר. עלתה אפשרות שבמקום לתת מילגות לאותם אנשים ניתן להם רק שכר. זו היתה אחת האפשרויות שנבדקה במשא ומתן. היה ברור שמבטלים מילגות והולכים לקונספציה אחרת. כמובן שהעוגה התקציבית היא עוגה אחת. יש שכר ויש מילגה. אי אפשר לתת מעבר לצרוף של שני המרכיבים האלה.

נעמי חזן:

האם יש מישהו שמקבל השלמת משכורת על ידי מילגה? באיזה אחוזים מדובר? לפי דעתי כל מורה עוזר באוניברסיטה העברית מקבל איקס משכורת ובנוסף חלקי מילגה. זאת אומרת שסך הכל זו ההכנסה שלו. אני רוצה להבין, מתוך 1,400 אנשים המועסקים כמורים עוזרים בדרגות שונות באוניברסיטה העברית, כמה מהם לא קיבלו חלקיות מילגה כתוספת? כמעט ואין כאלה.

פני יקירביץ:

אני חושבת שזה לא סותר את מה שאמרתי. אנחנו בהחלט אומרים שיש לנו עניין לתמוך בכל תלמיד לתואר שני ושלישי. תסכימי איתי חברת הכנסת חזן שהם גם תלמידים. לתלמיד שאינו מלמד מגיעה מילגה. בגלל שחלק מהם מלמדים זה הופך את המילגה שהוא מקבל מהאוניברסיטה לשכר?

נעמי חזן:

לא. ההיפך הוא. כשמעסיקים עוזר הוראה אומרים קח 22 שעות ותקבל חצי מילגה. זה נעשה כאילו בכפיפה אחת וזה כל ה"בלוף" שבעניין. לכן אתם מתקשים לענות על עניין המילגות. המילגה נחשבת בעצם כחלק מהמשכורת. למיטב ידיעתי אין כמעט עוזר הוראה שלא מקבל כחלק מההכנסה שלו חלקיות מילגה עד מילגה מלאה. זו בדיוק הבעיה. המילגה הפכה להיות אמצעי תשלום. צריך להסדיר את עניין התעסוקה בצורה מאוד ברורה עם הזכויות ותנאי עובד מעביד וכולי. אני חושבת שזה לא נכון שמילגה תהיה אמצעי תשלום. כל האוניברסיטאות עושות זאת כבר עשר שנים.

פני יקירביץ:

יש תלמידים שמקבלים מילגות אבל הם לא מלמדים.

שמואל חו:

רציתי להיות בוטה ולפשט את הדרישה שלנו. אנו אומרים שההכנסה שלנו היא 3,000 שקל לחודש. שני שליש מתוך זה היא מילגה. אנו רוצים להפוך את זה לשכר. כלומר, שאותם 3,000 שקל ינתנו בצורת שכר. לכך לא מוכנים כי להפוך את המילגה לשכר יעלה לאוניברסיטאות כסף.

יריב פינטו:

נאמר כאן שגובה המילגות והיקף המילגות לתלמידי מחקר מותנה ברצונו של הרקטור. אני מעוניין להקריא שני משפטים ממסמך הבנות בנושא מורים עוזרים ב' - ד' שהתקבל בין ארגון המרצים המדריכים והאסיסטנטים לבין הנהלת האוניברסיטה העברית.

99 יקירביץ':

זה לא חתום על ידי האוניברסיטה העברית.

יריב פינטו:

מטבע הדברים הבנות בעל-פה לא נחתמות. אתם לא הסכמתם על אותן הבנות?

99 יקירביץ':

לא ידוע לי. יש תביעה משפטית בנושא הזה ובית הדין יחליט.

יריב פינטו:

אני אקריא משפט אחד: "הסטנדרט למורה עוזר ב' - ד' המועסק במישרה מלאה הוא 1 מילגה לחישוב שנתי. היינו מילגת מחייה מלאה במשך 12 חודשים". פה יש קשר ברור בין מילגה לעבודה.

99 יקירביץ':

אני מציעה שנחזור לשולחן המשא ומתן בניסיון לקדם את הנושא.

ראובן ריבלין:

אנו רוצים להציע עקרונות לניהול המשא ומתן ונשמח לשכנע את כולם לחזור ללימודים לרווחת כולנו.

ראובן ריבלין:

וזו הצעתינו:

1. ועדת החינוך והתרבות קובעת כי אין להשלים עם תנאי העסקתם הנוכחיים של אנשי הסגל הזוטר באוניברסיטאות.

2. הוועדה קוראת לסיום מהיר של המשא ומתן על יסוד העקרונות הבאים:

א'. הסדר ארצי

ב'. יחסי עובד מעביד מסוזריס ומלאים במשך 12 חודשים בשנה.

ג'. העלאה או הפחתה בשכר בהשוואה לשכר הנוכחי בהתאם לקבלת התנאים שבסעיף ב'.

ד'. אי פגיעה במלגות ובפטורים לשכר לימוד ככל שהדבר מדובר בתלמידי מחקר.

3. הוועדה קוראת לשר החינוך ולשר האוצר לסייע בזירוז המשא ומתן ובסיומו המוצלח.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אנחנו יכולים להעביר את הכל לאוצר ולעשות הפרטה. מה חושב נציג האוצר הנמצא כאן על כל העניין?

מיכה שדר:

אני לא רוצה לחזור על כל הסוגיות שהועלו כאן. אנחנו עוסקים בקבוצה של אנשים שהיא רב גונית בתוך אוניברסיטה ובוודאי בתוך האוניברסיטאות השונות. מרביתם תלמידים באוניברסיטה. לכל אוניברסיטה מבין שבע האוניברסיטאות בארץ יש הסדר שונה לחלוטין. הדיון התרכז פה היום באוניברסיטה העברית.

היו"ר עמנואל זיסמן:

זה לא נכון. אנחנו מדברים על כל הסגל הזוטר השובת.

מיכה שדר:

הוצע פה על ידי אנשי האוניברסיטה להיכנס מיד למשא ומתן ולהפסיק את השביתה. נאמרו פה דברים מאוד ברורים. הנקודות המרכזיות דיברו על העסקה במשך שנה מלאה עם הזכויות המקובלות בארץ. נציגי האוניברסיטה הסכימו לכך. ברגע שהדיון גולש לתת בעיות ולמקצת הבעיות של החברים השובתים אתה יכול להתרשם כאילו בוחרים מכל מוסד אוניברסיטאי צידוק אחר. אם נחזר את הפרטים ששמענו לגבי אוניברסיטת ירושלים יש מקום להענות לקריאה הראשונה של חבר הכנסת ריבלין להפסיק את השביתה ומיד להתחיל לדבר על בסיס מה שאמר מר חיים שגיא. איני יודע אם צריך לנסח כאן עקרונות למשא ומתן כי זה דבר לא כל כך מקובל.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אם נמשוך את המשא ומתן הם יפסידו הכל. אם היית אומר בצורה החלטית שתתחייבו אני סמוך ובטוח שיש כמה נושאים מובטחים עוד לפני המשא ומתן.

להפסיק את השביתה בנסיבות הנוכחיות זו אחריות גדולה מאוד מצידנו. אם היית אומר שיש מספר דברים שאתם מתחייבים לגביהם לפני המשא ומתן הייתי יותר רגוע.

מיכה שדר:

אולי לא הבהרתי את עצמי מספיק. נציגי האוצר עומדים מאחורי כל מילה שנאמרה פה על ידי נציגי האוניברסיטה.

חיים שגיא:

אנו ננהל את המשא ומתן. אנו שליחיהם של נשיאי ועד ראשי האוניברסיטאות.

ראובן ריבלין:

כולכם יחד וכל אחד בניפרד. אם העניין הזה לא ברור אני אומר מפורשות שאיני ממליץ להפסיק את השביתה. למרות שלא כל דבר שמבקשים צריך לתת. אנו רוצים שתכנסו למשא ומתן כגוף מול גוף. העקרונות צריכים להתגבש יחד.

פני יקירביץ:

המשא ומתן ינוהל יחד כאשר ברור שיש שוני בין תנאי ההעסקה הפרטניים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה.

נעמי חזן:

העקרונות צריכים להיות מוסכמים יחד והפרטים צריכים להיות מתורגמים לכל מוסד ומוסד בנפרד. בחיפה יש בעיה של מורים מן החוץ שהיא הרבה יותר חריפה מאשר בירושלים או בתל-אביב. כמו כן, העקרונות של 12 חודשי עבודה עם זכויות הפרדת משכורת ממילגה. כל העקרונות האלה צריכים להידון ברמה הארצית. מה גם שנכנסים עכשיו למשא ומתן לגבי המשך הסכמי עבודה עם הסגל הבכיר. הסגל הבכיר יקבל על עצמו כביכול לייצג את הסגל הזוטר וברגע שיהיה לו נוח הוא יפקיר אותו. הוא עשה כך ב-1994.

חיים שגיא:

אנחנו נמצאים בלחץ של זמן מצד אחד ומן הצד השני כל אחד צריך לחזור לנשיא שלו, לדווח לו על הדברים, לערוך דיון ולחשוב איך ממשיכים להתקדם. אנו לא מקבלים פה החלטה. הרי בסופו של דבר רק לנשיא האוניברסיטה העברית יש הסמכות להחליט והוא הנושא באחריות. אם רוצים לחזור לשולחן הדיונים ואנו מאוד תומכים בכך, צריך לזכור שזו דינמיקה בה צריך לשבת ולדבר בלי לשים לנו חבל על הצוואר.

ניהלנו את המשא ומתן בתום לב ובהגינות הכי טובה. לבוא ולטעון כאילו לא היה תום לב זה לא נכון. אני חושב ששני הצדדים ניהלו זאת בתום לב וברצון כן להגיע לסיומו של המשא ומתן לפני סוף השנה.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אני חשבת שהיום נצא בהכרזה על סיום השביתה אך נראה לי כי אין כל אפשרות כזאת. אנחנו נקבל החלטות ביניים. מר שגיא, מצד אחד אתה אומר שנלחץ על הסגל הזוטר להפסיק את השביתה על בסיס של כמה התחייבויות. עכשיו אתה בא ואומר שעליך לדבר עם הממונים עליך. אנחנו לא יכולים להמליץ להם להפסיק את השביתה למרות שמאוד היינו רוצים בכך.

נוצר דבר חדש. השביתה תימשך, ומעורבותנו בעניין תהיה יותר עמוקה. מהיום לשביתה יש חסות מוסרית. ההחלטות שלנו יוצרות מצב חדש. אני מציע לעשות עוד מאמץ. אני יכול לקבוע ישיבה נוספת למחר או ליום שני. מה שהקריא חבר הכנסת ריבלין זו פשרה בהסכמת הצדדים.

חיים שגיא:

אני חושב שהיצענו הצעות שאי אפשר לסרב להן. לא לגבי העסקה של 12 חודשים ולא לגבי הבעיה של זכויות סוציאליות. אני חושב שזה הגון מאוד. לכן אמרתי שבירושלים יש הכל.

נעמי חזן:

ללא פגיעה בהכנסה. אם תהיה פגיעה בהכנסה זה וודאי לא הגון. חשוב שיהיה כל הצירוף.

היו"ר עמנואל זיסמן:

אם אני רוצה להיות כן ויישר עלי לומר שמה שרציתי להשיג היה הפסקת השביתה. אני מרגיש שנגרם פה נזק. לכן, אני יכול לעשות הפסקה ולתת זמן להתייעץ. במידה וצריך כסף נשיג אותו מקופת האוצר. אם יהיה צורך אפנה למר שדר. לא מדובר בסכומים גדולים. לעומת זאת והנזק גדול.

איגור דרג'י:

הייתי שותף ברוב ישיבות המשא ומתן ואני חייב לציין שיש אווירה של שיחה והידברות ביננו לבין הצד השני. אך בכל פעם שאנו חושבים שהגענו להתקדמות מסוימת, בפגישה הבאה יש הרגשה של ריאקציה. לי אישית זה נותן תחושה שיש יד מכוונת שלא נותנת להם להתקדם.

ראובן ריבלין:

אין ספק שלא יכולים לנהל משא ומתן עם צד שאינו מוסמך.

יוחנן לוין:

הדברים שנאמרו על ידי חברת הכנסת חזן, הם חזרה ל-1984. אין מניעה שהסיכום יהיה ברוח זו אבל כמובן שהקושי שאני רואה הוא בהחלטה של ועד ראשי האוניברסיטאות שלא לנהל משא ומתן משום שחלק מהנשיאים לא רוצים שיתוף של ועד ראשי האוניברסיטאות. לכל אחד אינטרסים משלו והוא רוצה

לנהל אותם. כשמדברים על עקרונות כלליים אין מניעה שאחד מהעקרונות יהיה חזרה ל-12 חודשי עבודה במתקונת של 1984. כשמדברים על הפרדה בין שכר ומילגה צריך להבין שאת המילגה מקבל תלמיד. כורכים את הדברים יחד. הדגש להסדר ארצי הוא בעייתית. אתם לא מקדמים בזה את הנושא.

ראובן ריבלין:

חברת הכנסת חזן הציעה הסדר ארצי לפי העקרונות הבאים:

1. יחסי עובד ומעביד מסודרים ומלאים במשך 12 חודשים בשנה ללא פגיעה בהכנסה החודשית.
2. הפרדה ברורה בין מילגות לבין שכר.
3. המשך מילגות על בסיס מצויינות.
4. הוועדה קוראת לשר החינוך ולשר האוצר לסייע בזירוז המשא ומתן לסיימה המוצלח של השביתה.
5. תיקונים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה על פי הנדרש.

יוחנן לוינו:

אם אנחנו רוצים ליישם את ההצעה הזו לגבי ירושלים, תל-אביב לא תוכל לקיים זאת כי מראש לקחו שכר של 12 חודשים וחילקו אותו ל-9 חודשים. ואז בעצם מכפילים את ההוצאה שלהם. יש שונות מהותית בין האוניברסיטאות. כשלוקחים את הסכום שמשולם ל-9 חודשים בתל-אביב ומחלקים אותו ל-12 חודשים זה עדיין יותר ממה שמקבלים לחודש בירושלים. המספרים מדברים בעד עצמם.

ראובן ריבלין:

אם התחשיב באוניברסיטת תל-אביב היה ל-12 חודשים שחילקו ל-9 חודשים אין לך כל בעיה. זו עובדה שנתנו להם כסף ל-12 חודשים וחילקו אותו ב-9 חודשים. אוניברסיטת ירושלים לעומת זאת עשתה דבר הפוך. לכן, תמיד צריך ללכת ולראות מהו מרכיב השכר בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה ואין מה לחשוש מכך. אמרה בצדק חברת הכנסת חזן: תיקונים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה על פי הנדרש. בעניין זה ברור כשמש שאי אפשר לעשות תיקון על תיקון שיהווה עיוות.

אבישי שמר:

איני יכול להגיע כאן לסיכום ולקחת את ההכנסה של הסגל היום וליפרוש אותה על פני כל השנה. אני יכול להתקדם משמונה חודשים לתשעה חודשים. אין לי מנדט.

חיים שגיא:

אוניברסיטת ירושלים הציע לסגל הזוטר שכר ל-12 חודשים. ברור שלא מדובר לקחת הכנסה של 9 חודשים ולפרוס אותה על פני 12 חודשים. אין לנו שום כוונה כזו. קחו שכר של חודש והכפילו אותו ב-12.

דניאל מישורי:

בתל-אביב השכר הוא הגבוה בין כל האוניברסיטאות. הוא חצי משכרו של אסיסטנט בחישוב שנתי.

ראובן ריבלין:

האם אתה מסכים להצעה שניסחנו כאן?

דניאל מישורי:

עקרונית כן. חסרים לי בהצעה המורים מן החוץ והעברתם לחוזים אישיים.

יוחנן לוי:

זה חורג מעבר לתחוט הדיון שלנו היום פה. הקבוצה העיקרית היא תלמידי מחקר.

דניאל מישורי:

זו פגיעה באירגון שלי. לוקחים אנשים ומעבירים אותם לחוזים אישיים.

יוחנן לוי:

בתחילת הדיון הסכמתם לדגם של אוניברסיטת בן-גוריון.

דניאל מישורי:

נכון, לגבי הדגם של בן-גוריון לשכר אסיסטנט. אסיסטנט פרושו מדריך.

נעמי חזן:

אני מציעה שהסכמים עם המורים מן החוץ יעשו בהתאם לעקרונות הללו.

חיים שגיא:

לא ולא. הם לא מייצגים את המורים מן החוץ. הם מייצגים רק שתי אוניברסיטאות. את אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת חיפה.

היו"ר עמנואל זיסמן:

זאת אומרת שהבעיה לגבי המורים מן החוץ ספציפית לתל-אביב וחיפה.

בוני בן-ישראל:

במשא ומתן הקודם שמעתי שאין להם מנדט לגבי המורים מן החוץ. אם הם נכנסים לדיונים איתנו אז שיהיו מוסמכים לכך. אני לא מבינה איך יתכן שההנהלה יכולה להכתיב לי לאיזה איגוד להשתייך.

נעמי חזן:

אם כך יש פה בעייה.

ראובן ריבלין:

הצעת סיכום:

1. ועדת החינוך והתרבות קובעת כי אין להשלים עם תנאי העסקתם הנוכחיים של אנשי הסגל הזוטר באוניברסיטאות.

2. הוועדה קוראת לסיום מהיר של המשא ומתן על יסוד העקרונות הבאים:

א. הסדר ארצי לפי העקרונות האלה:

1. יחסי עובד ומעביד מסודרים ומלאים במשך 12 חודשים בשנה, כאשר ישולם שכר חודשי הקיים היום למשך 12 חודש כל זאת מבלי לפגוע במלגות.

2. הפרדה ברורה בין מלגות לבין שכר.

3. תיקונים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה על פי הנדרש.

4. הסכמים שנוגעים להעסקת מורים מן החוץ יעשו ככל האפשר לפי עקרונות החלטה זו.

5. הוועדה קוראת לשר החינוך ולשר האוצר לסייע בזירוז המשא ומתן ובסיומו המוצלח.

רפי יקריביץ':

אתם מזמינים את המורים מן החוץ באוניברסיטה העברית להצטרף לסיכסוך שאינו קיים. תזכירו אותם לגבי האוניברסיטאות הרלבנטיות.

ראובן ריבלין:

אני ממשיך. על בסיס עקרונות אלה מבקשת ועדת החינוך מהצדדים להפסיק את השביתה ולחזור מיד לשולחן המשא ומתן.

יוחנן לוינו:

הניסוח של ההצעה הוא דו משמעי לגבי השכר של 12 חודשים. צריך להבהיר אם זו עלות שנתית או חודשית.

ראובן ריבלין:

יש אוניברסיטאות שבהן המרכיב כפול. הכנסה חודשית ומלגות. באה האוניברסיטה ואמרה: אנחנו מוכנים להפוך את הכל להכנסה חודשית על חשבון המלגות. הסכמו שנקבע את השכר לפי שהחודש ה-1 והחודש ה-12 יהיו אותו שכר.

ליליאן פרגמנט:

ומה עם המילגה?

חיים שגיא:

בתל-אביב הם משלמים עלות של 12 חודשים.

דניאל מישורי:

לא. חצי עלות של 12 חודשים.

ראובן ריבלין:

אם בתל-אביב התחשיב היה שנתי והופרד לחודשי יהיה כתוב בסעיף הבא: תיקונים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה על פי הנדרש. אין על זה ויכוח.

היו"ר עמנואל זיסמן:

חבר הכנסת ריבלין יקריא את הנוסח הסופי של ההצעה:

1. ועדת החינוך והתרבות קובעת כי אין להשלים עם תנאי העסקתם הנוכחיים של אנשי הסגל הזוטר באוניברסיטאות.

2. הוועדה קוראת לסיום מהיר של המשא ומתן, על יסוד העקרונות הבאים:

הסדר ארצי לפי העקרונות:

1. יחסי עובד ומעביד מסודרים ומלאים במשך 12 חודשים בשנה, ללא פגיעה בהכנסה החודשית.

2. המשך מלגות על בסיס מצויינות.

3. תיקונים בכל אוניברסיטה ואוניברסיטה על פי הנדרש.

3. הוועדה קוראת לשר האוצר ולשר החינוך לסייע בזירוז המשא ומתן ולהביא לסיומו המוצלח.
4. הסכמים שנוגעים להעסקת מורים מן החוץ באוניברסיטאות: חיפה, תל-אביב ובר-אילן, יעשו, ככל האפשר, לפי עקרונות החלטה זו.
5. הוועדה קוראת לצדדים להפסיק השביתה ולהכנס למשא ומתן מיידית על בסיס עקרונות אלה תוך שמירה על שקט תעשייתי אם וכאשר יושגו העקרונות לגופם.

אני מודה לכולם. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13:15)